Cenzurat.

XLVI. évf. Cluj, 1936. január. 1. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

Boldog uj esztendőt!...

Lelkünk telve van ünnepi gondolatokkal... Csak most hangzott el minden templomban a magasztos karácsonyi ének: »Dicsőség a magasságos mennyben Istennek, e földön békesség és az emberekhez jóakarat.« Meg vagyunk győződve, hogy ezek a magasztos igék nemcsak a szájnak röpke szavai, hanem a szivnek mélyéből származnak. Ugy érezzük, hogy ezek az igék nemcsak a karácsonyi szent ünnepre valók, hanem át kell hassák szivünket, lelkünket, egész valónkat egy egész hosszu életre, hogy ebben az őszinte hangulatban kivánjunk egymásnak boldog uj esztendőt. Oh, mert a jó kivánság csak kezdete az emberi jóságnak. A jó érzésből fakad természetesen s mint ilyen becsülendő, de csak akkor válik igazán ható erővé, ha a jó érzésből jó akarat s a jó akaratból jó tett lészen. A jó tett, az egyházért és társadalomért kifejtett önzetlen munkásság az alapja minden szép, minden nemes törekvésnek, haladásnak és fejlődésnek. Ez teremti meg az igazi békés és kitartó munkát a jóakaratu emberek között. Az isteni gondviselés ugy vezette egyházunk sorsát, hogy a zavartalan jólétben és gondatlan életben nem puhulhattunk el, nem vagyunk a sok gondatlan boldogságtól elkényeztetve és a mai időben is céltalan erőpazarlásra semmi szükségünk sincsen. Amikor tehát mi egymásnak boldog uj esztendőt kivánunk, mi a lelkünkben az egymás megbecsülésének, egyházunk, intézményeink tevékeny szeretetének, egy szent és folytonos közös épitő munkára való gondolásnak hatalmas érzésében kell egyesülnünk és ebben kell egymással a közös szent munkában kezet fognunk. Egy ember kitartó munkája is eredménnyel járhat, de egyházunk szent érdeke nemcsak föltételezi, hanem megköveteli a közös, egyetértő, magasabb célokat szem előtt tartó munkát.

Unitarian College for the Ministry
Berkeley California
America

A Dávid Ferenc neve, az ő eszményi alakja, a róla elnevezett egylet egyformán felhiv és buzdit mindenkit, minden unitáriust erre a szent és egyetértő munkára. Meg vagyunk győződve, hogy minden unitárius lélek megérti a hivó szózatot. Ebben a szent meggyőződésben kivánunk olvasóinknak boldog, békés, sikerekben is gazdag uj esztendőt. *B. P.*

Sz. 1/1636.
U. P.

Uj évi üdvözlet.

Az ég és föld elmulnak, de az én beszédeim soha el nem mulnak. Mondja Jézus.

Ismét fordult kedves földünk, az anya a drága nap körül. Kereste áldó sugarait, mert csak az ő melegétől ébred föl tagjaiban az élet. Mi emberek hozzá vagyunk tapadva s csak egy nappal sem rövidithetjük meg téli, lassu, dermesztő forgását. Nem is gondoljuk, hogy mindez az ember és a többi teremtmény javára történik. A növényvilág alszik, mi emberek lelkünk világában kivánunk élni. Mi tudásunkat gyarapitjuk, hitünket erősitjük és tápláljuk. Boldogok vagyunk és lehetünk is, mert őseinktől a templomot örököltük, magunk szorgalmából az iskolát és a közmüvelődés hajlékát épitettük.

A tél közelebb hoz egymáshoz. Most a családi együttlét örömeit élvezzük. Most készülünk a mező munkájára. Most gyüjtjük az erőt az uj esztendővel járó uj életre. Gyarapitjuk ismereteinket. Örömmel tapasztaljuk, hogy a gazdasági iskolában tanult fiaink és leányaink ismeretben és tudásban gazdagodva készülnek az uj esztendő uj munkájára.

Még zeng fülünkben a Főtanács három napos gyülésein elhangzott okos és helyes beszédek visszhangja. Bölcs, békés és sikeres gyülések voltak azok. Hiszem, hogy a tanácsosok nagy része azzal a gondolattal ment haza, hogy az uj esztendő uj hitet és uj életet fog teremteni a legkisebb faluban is. Ezt óhajtjuk mindnyájan egyenlő akarattal.

Ha jóakaratunk egyesül. Ha szeretetünk magunkhoz öleli hitbeli testvéreink kicsinyét és nagyját. Ha megbocsátunk megbántóinknak, ha hitünkhöz hiven ragaszkodunk, ha Jézus parancsait buzgón követjük, megáld minket a mi Istenünk és erőt ád, hogy kisértéseknek ellen álljunk, a félelmet kiüzzük keblünkből és bátran nézzünk szembe minden veszedelemmel.

Ne mondja senki: nehéz nekünk, mert kevesen vagyunk. Soha sem volt annyi unitárius testvérünk, amennyi most van. Soha sem gondoltak oly tisztelettel Dávid Ferenc hitére, mint most. Sohasem szerették oly nagyon Dávid Ferenc utódait, mint most. Büszke önérzettel valljuk az egyedül igaz hitet: egy az Isten! »Az ég és föld elmulnak, de az én beszédeim soha el nem mulnak.«

Buzgó szivvel imádkozva kérem az égi Atyát áldjon és szen-

teljen meg titeket kedves és nagyrabecsült afiai és adjon nektek boldog uj esztendőt.

Fogadjátok főpásztori szeretetteljes köszöntésemet és jó kivánataimat.

Dávid Ferenc városa, 1936. jan. 1. *Dr. Boros György,*
püspök.

Haza felé.

A sóhajos fenyőkből jövök:
Lovaimmal, szánammal
Épületfát szállitok.
Az éjszaka sötét boltive alatt
Dermesztő északi szél
Kergeti, sodorja
Arcomba a havat.

Szemeim a kimerülés terhe nyomja;
Bizom az utat a lovaimra.

— No, most jer vén havas, zárj magadba;
A barátság-ért neked
Egy mély, halk sóhajom át adom.
De aztán engedd hogy szundikáljak
Sikoltó szánamon.

A vén-havas gazul fogad:
A sóhajom vissza veri.
A szundikálás minek neki?!
Szél-fiától üzen, neki, neki!

S a ruhámat rázni, tépni kezdik
Csontig-furó hideg-szelek.
S a vissza hőkölt bus sóhajom
Táncolni kezd szivem felett.

Más szél-futár, ujabb jelszó.
Itt a veszély szörnyü sok:
Ha férfi vagy ébren vigyázz!
Nem tudod, mely pillanatban
Falnak föl az ordasok!?...

Izsák Domokos.

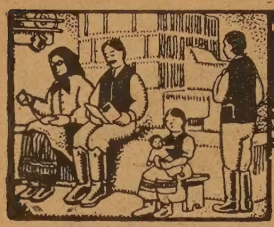

TŰZHELY MELLETT

Mese a kis gömbölyü kendermagról.

A szoba közepén öreg tölgyfaasztal állott. Nagyon öreg volt már. Még nagyapó sem emlékezett arra, hogy mikor készítették. A lapja megrepedt a vénségtől. Attila és Csaba valami kis gömbölyü magot vettek észre a repedésben. Addig-addig piszkálgatták vékony forgáccsal, fanyelü bicskával, mignem a magocska kiugrott a repedésből. Szürkeszinü, gömbölyü kis mag volt. A borsószemnél is kisebb.

Csaba volt a türelmesebb és ügyesebb. Ő szabaditotta ki a tehetetlen magocskát. Oda is szólt dicsekedve nagyapónak, aki szintén az asztalnál ült:

— Nagyapó! Én vettem ki. Tessék megmondani: micsoda mag ez?

Nagyapó éppen pipára gyujtott. Pompásan szipákolt, miközben ugy oldalvást odatekintett a kis gömbölyü magra. Még a pipaszurkálóval is megbökdöste. Csak azután kezdett beszélni. Lassan, csendesen mondotta el mondókáját, az ici-pici, szürkeszinü magocskáról.

— Egyszer volt, hol nem volt, — kezdte — volt egyszer egy kis kendermag. Beszorult az asztal repedésébe. De egy jó gyermek kiszabaditotta. Örült az ici-pici kendermagocska. Örült a szabadságnak. Örömében elkezdett táncolni. Igy ni!

Az utolsó szónál megint megbökdöste nagyapó a kis szürke magot a pipaszurkálóval. Aztán igy beszélt tovább:

— Ez ám az a kis kendermag, amiről beszélek! Hej, hogyha szólni tudna, majd beszélne most ő!

— Mit mondana? — szólt közbe Csaba.

— Mit? Figyeljetek csak! Ezt mondaná:

»Gyerekek! Tegnap az iskola udvarán játszottatok. Kenderszálból font kötél volt a gyeplőtök. Pirosbojtos ostor pattogott a kezetekben. Apró kendermagocskáknak, az én édestestvéreimnek köszönhetitek a gyeplőt is, a pattogó ostort is.«

Attila és Csaba csodálkozva nézték a kis szürke magot. Le nem vették róla a szemüket.

— Azután még mást is mondana ám ez a kis kendermag! — szólalt meg ismét nagyapó. — Kérdezne tőletek valamit.

— Mit?... Mit?... — kiváncsiskodtak a gyerekek.

— Mit? Hát Csabától például ezt:

»Hallottad-e, Csaba, hogy suttogott reggel a füledbe a törülköző, amikor mosdás után törülköztél? S még hozzá szép pirosra dörzsölte az arcodat. Ez is az én édestestvéreimnek, a szürke kis kendermagocskáknak köszönheted.«

— Azután igy beszélne tovább a kis kendermag:

»Amikor a teritett asztalhoz ültök, gondoltok-e arra, gyerekek, hogy a fehér asztalteritő s az asztalkendő is ilyen szürke kis magocskákból lett? Azokból bizony még a nagyapó bőujju fehér inge is. Szántó-vető elvetette ezeket a szürke kis magokat. S belőlük egész kender-erdő fejlődött. A kenderszárat az asszonyok kinyütték. Megszáritották. Tó vizébe áztatták. Onnan kivették. Napon száritották. Azután megtörték, megtilolták. A kenderszálakat szépen megtisztitották. Megfonták fonallá. A fonálból vásznat szőttek. A vászonból készült a törülköző, az asztalteritő, az asztalkendő, a nagyapó inge.«

A gyerekek ámultak-bámultak. Bizony nem is gondolták, hogy még az ilyen szürke kis magocskának is ilyen sok jót köszönhet az ember!

Nagyanyó most behozta a piroshéju, puhabélü kenyeret. Elérkezett a vacsora ideje.

— A kenyérről is tudna ám beszélni a kis kendermag! — mondta most nagyapó. — Arról azt mondaná:

»Ugy-e tetszik nektek a piroshéju, puhabélü kenyér, gyerekek? A kender fás szárától, a pozdorjától sült az olyan szép pirosra. Pozdorjával fütötte be nagyanyó a kemencét. A buzát meg kenderzsákban vitte nagyapó a malomba. A liszt is kenderzsákokban került vissza nagyapóékhoz. Ha nincs zsák, bizony szétszóródik a drága buza s a pompás liszt!«

Nagyanyó most teriteni kezdett. Csaba hirtelen fölkapta a kis kendermagot az asztalról. Ott szorongatta kezében s ugy hallgatta, leste tovább nagyapó minden szavát.

— Halpaprikást eszünk vacsorára — beszélt nagyapó. — Ezt is a szürke kendermagocskának köszönhetjük. Hogy s mint? — kérdezitek. Bizony erre is megfelelne a kis kendermag, hogyha beszélni tudna. Ezt felelné:

»Kenderfonálból fonta a halász bácsi a hálót. Hálóval fogta a halat.«

A halpaprikás már ott párolgott az asztalon. Csaba zsebébe csusztatta a kis kendermagot. Imára kulcsolta kezét. Attila is imádkozott, nagyapó is, nagyanyó is.

Azután megvacsoráztak. A gyerekek vacsora alatt is a kis kendermagra gondoltak.

Vacsora után még sok szépet mondott nagyapó a szürke kis kendermagról.

Attila és Csaba végre elálmosodott. Lefeküdtek. Csaba a párnája alá dugta a kis kendermagot. A két gyerek még egy darabig beszélgetett a szürke magocskáról. Végre édes álomba szenderültek. Azt álmodták, hogy megszólalt a kendermagocska a párna alatt. Ezt mondta:

»Milyen jó itt nekem, a testvéreim között! Itt susognak, itt simogatnak szeretettel a lepedőben, a párnahuzatban.«

Péterffy Tamás.

Sz. 1188/1935.

U. P.

Felhivás

mindazoknak a Főtanácsi tagoknak, akik december 15—17 napjain nem jelenhettek meg.

Kedves és nagyrabecsült egyházi tanácsos afiai!

Három teljes napig (december 15—17) tartó Főtanácsunkon sajnálattal nélkülöztük kedves jelenlétét. Igen fontos, életbevágó tárgyak voltak becses nevére is megküldött tárgysorozatunkon. Legkimagaslóbb volt a Szervezeti Törvény. Hosszas és többszöri előzetes tárgyalások után is Főtanácsunk célszerünek látta levenni a napirendről, mert a mai viszonyokat nem találta alkalmasoknak, hogy egyházunk ősi pillérét érintse s megváltoztassa. Ez azt is jelenti, hogy Főtanácsunk tagjai továbbra is ugyanazok maradnak.

Én ennek a magam részéről örvendeni tudok, mert ön is, mint minden tagja, jól ismeri és méltányolni tudja egyházunk sulyos és igen küzdelmes helyzetét. Felhivom becses figyelmét első helyen felekezeti iskoláinkra s arra a nehézségre, melyet a tanitók fizetése s ez iskolák felszerelése okoz. Egy másik, s hiveink számát állandóan apasztó körülmény, a szétszórodás. Szegényebb hiveink állandóan költöznek, vagy Bukarestbe, ahol most szerencsére van papunk, vagy idegenbe, ahol nincsen lelkigondozójuk. Ezekben a szórványokban több papunk teljesit szolgálatot, de a nagy távolságok miatt csak hézagosan és nem kielégitően, minek sajnos következménye, hogy rendre beolvadnak más felekezetek tömegébe.

Közös elhatározással, egyetértő munkára kell szövetkeznünk kedves afia. Első helyen unitárius olvasmánnyal kell ellátnunk szétszórt hiveinket. Gondoskodtunk alkalmas olcsó iratokról, melyeket Iratterjesztő hivatalunk kezel. Vándor lelkipásztorokat szeretnénk kiküldeni. Hogy ezeket tehessük minden Főtanácsi tagtól segitséget várunk.

Arra gondolok, hogy kedves afia az elmaradt utazás — és a Clujon időzés megtakaritott költségéből lesz szives egy csekély összeget erre a missziói célra beküldeni közpénztárunkba. Önállóan fogjuk kezelni missziói alap cimen és minden Főtanácson el fogunk számolni.

Remélem lesz szives figyelembe venni felhivásomat és segitségünkre jönni. Tegyünk jót, áldozzunk most mig s még nem késő. Hiszem, hogy az uj esztendőben egyik igen kellemes érzése leend, ha eleget teszen a főpásztor felhivásának.

Isten áldja meg és tegye boldoggá egyházi főtanácsos afia számára 1936. uj esztendejét.

Főpásztori bizalommal

Dr. Boros György,
püspök.

Az Unitárius Egyház Főtanácsi gyülése.

Az Unitárius Egyház legfőbb törvényhozó és tanácskozó testülete, az Egyházi Főtanács 1935. december 15—17. napjain tartotta meg évi nagy tanácskozó gyülését. A gyülést megelőző napon dec. 14-én a Lelkészkör, az Unitárius Irodalmi Társaság és a Dávid Ferenc Egylet tartották gyüléseiket, ez utóbbin Gyallay Domokos szerkesztő tartott igen érdekes és hatásos előadást a lengyel unitárius kapcsolatokról.

December 15-én reggel 9 órakor nyitotta meg a Főtanácsi gyülést *Dr. Ferenczy* Géza főgondnok. Megnyitó beszédében kitért azokra a sérelmekre, amelyek az erdélyi unitárius egyházat és a hiveket sujtotta és amelyeknek orvoslásáért számtalanszor fordultak az illetékes hatóságokhoz, de sajnálattal kell bejelentse, hogy ezek elintézéséről és orvoslásáról nem számolhat be. Azután rátért a tárgysorozat kiemelkedő pontjára a Szervezeti törvény reformjára és egyetértő összhangzatos megnyilatkozást kér ez ügy tárgyalásához.

Gvidó Béla esperes, közügyigazgató, áldást kérő imában fohászkodik Istenhez.

A gyülés kezdetén elnök inditványára üdvözlő táviratot küldtek Őfelségének, a Királynak, Tatarescu miniszterelnöknek és Lapedatu kultuszminiszternek. A hivatalos bejelentések sorrendjén a gyülés elfogadta *Végh* Benjamin Treiscaune-i és *Balázs* András Odorheiu-i esperesek lemondását és részükre tiszteletbeli esperesi cimet adományozta. Majd *Ötő* Áron Treiscaune-i ujonnan választott felügyelő gondnok tette le esküjét. Ekkor a Főtanács tagjai testületileg templomba vonultak, ahol *Kelemen* István Racoşul de sus-i esperes-lelkész tartott hatásos egyházi beszédet és *Ötő* Lajos karnagy vezetése alatt a teológiai dalkör adott elő gyönyörü énekszámot. Templomozás végeztével a Szervezeti Törvény tárgyalása körül kezdődött nagyszabásu vita és hosszas tárgyalás után a Főtanács célszerünek látta levenni napirendről, mert a mai viszonyokat nem találta alkalmasaknak, hogy az egyház ősi alkotmányát megváltoztassa. Délután 2 órakor Berde-közebéd volt, amelyen a Berde-serleggel emlékbeszédet *Vári* Albert teológiai dékán tartotta. Délután 5 órakor folytatódott az ülés, amelynek első pontja *Dr. Boros* György püspök évi jelen-

tése volt, mely felölelte az unitárius egyház minden ténykedését, világos képet adott a végzett munkáról és a küzdelmekről. Különösen kiemelte a püspök azokat a külföldi unitáriusokkal fenntartott kapcsolatokat, amelynek eredménye mult év folyamán angol és cseh unitárius testvéreink látogatása volt. *Dr. Mikó* Lőrinc egyházi titkár az Egyházi Képviselő Tanács évi jelentését adta elő s azokat a küzdelmeket, melyeket felekezeti iskoláinkért és az azokba járó növendékek megtartásáért folytatni kellett. Sulyos eseteket tárt fel Odorheiu megyéből, de különösen a Homoródmentéről az erőszakos vallásos téritések folytatása miatt. Ezeket az eseteket és állapotokat *Hall* Alfréd a Szabadelvü Keresztény-ség Nemzetközi Szövetségének az elnöke Lapedatu kultuszminiszter előtt is feltárta, aki határozott igéretet tett a panaszok orvoslására. Sulyos sérelemként emliti fel, hogy az egyházi alakulat összejövetele elé is számos helyen akadályt görditettek az önkényeskedő helyi hatóságok.

A teológiai tanszékek betöltésénél a Főtanács többsége ugy döntött, hogy az egyháztörténelmi tanszékre *Vári* Albert teológiai dékánt helyezi át s az igy megürült gyakorlati tanszékre *Szentiványi* Sándor Cluj-i lelkészt választotta meg. A tanügyi jelentések során a gazdasági iskola további fejlesztése és a teológiai hallgatók gazdasági kiképzésének ügye váltott ki nagyobb és hosszabb vitát. Igen fontos határozata volt a Főtanácsi gyülésnek a szórványokban szétszórtan élő hivek gondozása érdekében hozott az a határozat, hogy két szórványgondozói segédlelkészi állást szervezett Band és Baraolt székhellyel. A költségvetések és nyugdijügyek letárgyalása után 17-én este 7 órakor fejeződött be a gyülés, *Örmösi* Károly esperes hálaadó imája és a főpásztor atyai áldásának kifejezése mellett.

A Dávid Ferenc Egylet évi közgyülése.

A főtanácsi gyüléseket megelőzően dec. 14-én volt a D. F. E. közgyülése. A vidéki és helybeli tagok szép számban gyültek össze, hogy meghallgassák az egylet működéséről szóló jelentéseket. A közgyülést közösének vezette be, utánna Fikker János lelkész buzgó imában kérte a Mindenhatót, hogy terjessze ki a szeretet és megértő-munka áldásait az egylet tagjaira. Dr. Abrudbányai Ede elnök megnyitójában kiemelte a D. F. E. magasztos céljait, amiket a keresztény élet erősitése érdekében szolgál. Bizalommal hivta az ifjuságot, hogy vegyen részt ebből a közös munkából és ne engedje magát tévutakra vezettetni a békétlenkedést szitók által. Gyallay Pap Domokos iró »Az iskolán kivüli nevelésről« tartott szellemes előadást. Egy háborus élményből kiindulva beszélt arról a hősies küzdelemről, amit a lengyel értelmiség vivott az orosz elnyomás korában a nemzeti kultura érdekében. Ennek az iskolán kivüli, szi-

vós munkának lett az eredménye, hogy a lengyel nép nyelvét és műveltségét a legnehezebb időkben sem felejtette el. A közönség hosszasan megtapsolta a tanulságos előadást. Ezután Benczédi Pál olvasta fel a titkári jelentést. Hangsulyozta azt a nehéz anyagi helyzetet, amiben az egylet van a tagdijak rendetlen befizetése következtében. Főleg a Közlöny kiadása körül vannak nagy nehézségek az előfizetési dijhátralékok miatt. Felkéri egyben a fiókegyletek vezetőségeit, hogy évi jelentéseiket idejében adják be, különben az egyetemes egylet működéséről nem tud a választmány teljes képet nyujtani. Kővári Jakab lelkész a hozzászólások során szomoru jelentést terjeszt elő a homoródmenti egyletek nehéz sorsáról. Kéri, hogy egészen népies tartalmu Közlönyt állitsanak elő és a választmány tegye lehetővé, hogy az példányonként is vásárolható legyen az egyházközségekben. Gálfi Lőrinc az egyletnek több, mint negyven éve pénztárosa megállapitja, hogy anyagilag sulyos válságba jutott a Közlöny amiatt a közönyös magatartás miatt, amit az unitárius közvélemény hivatalos lapunk iránt mutat. Nemcsak a 60 Leus tagsági dijak nem folynak be, hanem az évi 36 Leu előfizetési dijakkal is hátralékban vannak az előfizetők. Ennek az a következménye, hogy a lap kiadásánál állandó deficit mutatkozik. Ha nem lenne egy nehány áldozatkész egyleti tag, a Közlöny kiadása már régen lehetetlenné vált volna. Dr. Boros Györgyné alelnöknő kulturdélutánok és népszerü előadások rendezésével minden esztendőben 10—15 ezer Leut gyüjt össze. Kahlfürst Imre eddigi adományait 5000 Leura egészitette ki. Csongvay Dénes 1000 Leu alapitói dijat tett, Gálfi Lőrinc pénztárnok is fölemelte 500 Leus régebbi alapitó diját 1000 Leura. Ezek az összegek mind a Közlöny megjelenését biztositották. Ha ennyi áldozatot nem is vár az egylet tagjaitól, azt méltán elvárhatja és kérheti minden unitáriustól, hogy legalább évi 36 Leuval járuljon hozzá ennek a valóban missziói munkát végző lapnak megjelenéséhez. Az üres igérgetéseknek az ideje már régen lejárt, helyénvaló lenne immár valamit tenni is. A tárgysorozat rendjén az eltávozott Kovács Kálmán helyett Szentmártoni Kálmánt választmányi tagnak választották; az alapszabályok értelmében ujra megválasztották választmányi tagoknak Csathó Pálnét, Csifó Salamonnét, S. Nagy Lászlót, Patakfalvy Zsigmondot. Titkár-szerkesztőnek általános lelkesedéssel Benczédi Pál vallástanárt választották meg, aki a választmány megbizásából már hónapok óta látja el nagy buzgalommal és ügyszeretettel ezt a tisztjét. Ezekután elnök megköszönte a tagok érdeklődését és a közgyülést bezárta. *I. H. S.*

Aki érdeklődik egyletünk ötven éves multja iránt, szerezze meg a Dávid Ferenc Egylet történetét.

A 84 oldalra terjedő csinos mű ára csak 20 Leu.

D. F. E. beszámoló. (Titkári jelentés.)

(Röviditve.)

A jelen évben az egylet müködésének 50-ik évét betöltötte, az ötven éves jubileum örömét is a mult év helyett csak a jelen évben ülhette meg. Az ötven éves jubileumnak megérése nagy örömet jelent, mert mutatja az egylet által teljesitett munka nagyszerüségét s azt, hogy az egylet egyházi életünknek a szive lett, s hogy az egylet élén most is ott üdvözölhetjük alapitóját főt. és mélt. Dr. Boros György urat és Dr. Boros Györgyné őméltóságát, aki szintén kezdettől fogva az egyletnek tevékeny munkása volt, valamint Gálfi Lőrinc teol. tanár pénztárnok urat, aki 41 év óta lelkiismeretes és pontos pénztárosa az egyletnek: mégis az öröm mellett a bánat érzése is megjelenik a szivünkben, ha a régi jubileumokkal összehasonlitjuk az ötven éves jubileumot. Igen, mert ma azokból, akik a régi jubileumon részt vettek, nagyon kevesen vettek részt az ötven évesen, többnyire azért, mert jó nagy része nincs már e földi hazában, más része pedig elköltözött e hazarészből. Az öregek elmentek és ifjak helyükbe csak kevesen jöttek, mert kevesen jöhettek. Dávid Ferenc városában ma már nagyon megfogyatkozott az unitáriusok száma s ifju ember alig akad, aki itten állandó életlehetőséget tud magának teremteni. Ez utóbbi miatt esik a fájdalom sötét árnyéka a jelentésemre. Az egyletnek azonban a megnehezedett viszonyok között is meg volt a maga feladata s mindent megtett, hogy hivatásának megfelelhessen.

A központi Dávid Ferenc Egylet ebben a szent meggyőződésben folytatta a megkezdett munkát a jelen évben is. Az őszi időszakban megtartotta a szokásos felolvasó gyüléseket, amikor Dr. Ferenczy Sándor tanár, Szász Endre hirlapiró, Szopos Sándor festőmüvész és Dr. Márkos György orvos tartottak előadásokat a püspökség kollégiumi disztermében. A püspöki háznál pedig a mult télen is megtartották az egész hazarészünkben hiressé vált kultur-délutánokat, amelyeken városunk legelsőbb rendü müvészei és más szellemi vezérei müködtek közre. Ezen magas szinvonalu előadások tiszta jövedelméből, a püspökné őméltósága jelentős összeggel járult hozzá a Dávid Ferenc Egylet költségeihez, amely összeget az Unitárius Közlöny nyomdaköltségeire forditottuk. Ezek a kultur-délutánok már a jelen évben is megindultak. Az egylet mindent megtett, hogy az Unitárius Közlöny hivatásának megfelelve, valóban az egyház igazi missziói szerve legyen. Amily terjedelemben a Közlönyt kiadjuk, a 36 Leu előfizetési árát számitva és a postaköltséget, az egylet ráfizet a lapra. Arra kérjük tehát előfizetőinket, tagtársainkat, hogy előfizetéseiket és hátrálékaikat sziveskedjenek rendezni.

A Dávid Ferenc Egylet ez évben kiadta a Dávid Ferenc Egylet történetét. Az árát oly kis összegben állapitotta meg, hogy azt minden tag megszerezheti s arra is kérjük az olvasóinkat, tag-

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY

XLV. KÖTETÉNEK

TARTALMA.

Költemények. Balázs Ferenc: Isten akaratja 218. Iskolai év elején 218. — Boros Elek: A harang 170. — Davies-Pálfi Márton: Rozsda 150. — Deák Berta: Tanit az óra 28. A legfájóbb sikoltás 55. Miért csak százan? 90. — Dobai István: Caesar akartam lenni 269. — Ficke-Pálfi Márton: Három leánytestvér 145. — Gál Miklós: Éjjel a temetőben 266. — Dr. Gspann Károly ifj.: Az utolsó állomáson 148. — Geszthelyi Agg Remete: Takarékosság dicsérete 60. — Izsák Domokos: Köszöntés 143. Ma egyebet nem csinálunk 144. — Kereki Gáborné: Ima 216. — Kovács Péter: A Dnyester mellett 275. — Kreymborg-Pálfi Márton: Régi irás 138. Kozma Miklós: Vezess, vezess 265. — Lőrinczy Miklós: Bujdosó 140. Vallomás 178. Altató 250. Őszi bánat 266. — Molnárné Székely Juliánna: Üdvözlet a főt. Püspök urnak 176. — Nagy Zoltán: Őszi idő 9. — Oppenheim-Pálfi Márton: Hol a szabadság 30. — Pálmay Sándor: Hadd megbünhődnöm még az életet 205. — S. Sillay Erzsébet: Szeretlek édes Istenem 100. — Seyer-Pálfi Márton: Mária Magdolna 4. — Ürmösi Károlyné: Sándor bácsi 28. Levél a faluról 181. — Vári Domokos: Ötven év fordulóján 117. — Végh Mihály: Vers a torony gomjában 201.

A vallás és erkölcs köréből. Dr. Abrudbányai Ede: Bezáró beszéd 81. — B. P.: A lélek ünnepe 138. — Dr. Boros György: Szózat a cluji unitárius főgimnázium volt tanulóihoz 54. Elnöki megnyitó 79. Imádság 242. — Bibliás: Bibliai óra 11, 39, 88, 121, 184. — Dr. Ferenczy Géza: Üdvözlete 83. — Ferencz József: Az angol unitáriusok szemelvényes biblia kiadása 7. — Gálfi Elek: Egy angol templomban 94. — Dr. Varga Béla: Népegyház 141. A lélek temploma 165. A mi unitárius jövőnk 288.

Történet, életrajz és rokontárgyuak. A braşovi templomépités folyamatban van 74, 238, 258. — A 80 éves Dr. Bo-

ros György püspök ünneplése 110, 111. — A londoni Channing iskola 50 éves jubileuma 119. — Dr. Boros György: November 15-én 262. Száz éve 202. — Bálint Ödön: Az unitárius templom védelme 206, — Farczádi Sándor: Kisgyörgy Sándor emléke 71. — Ferencz József: A magyarországi unitáriusok 98, 132, 151. Dr. Drumond Jakab 139. Hall Alfréd 62. — Dr. Gál Kelemen 244. — Hall Alfréd és Stejskal József körutja 242. — Husz János és követői 285. — Kapcsolat a cseh szabadelvü egyházzal 243. — Kővári Jakab: Templomszentelés 211. — (Kl.) József János 98. — Két adat a rareşi egyházközség életéből 97. — Marosi Márton: Pap Sámuel 263. — Pálffy Ákos: Nagy Ferenc 219. — Pálffy Ákos kibucsuzója 231. — Ürmösi Károly: Emlékezés egy igaz emberről 25. — Ürmösi József: Pálffy Ákos 182. — S. Nagy László: Két véndiák találkozó 190. — Sândulești templom- és harangszentelő ünnepély 168. — Péter Sándor: Egy hüséges tanitó képe 123. — R. M.: Templomszentelés Bihorban 113.

Gyakorlati kérdések. B. P.: Az egyházi életről 86. — Dr. Boros Gy. püspök: Új évi üdvözlet 2. Főpásztori levél bucureşti hiveihez 3. — Boros György tanár: Gazd. isk. kérelem falvainkhoz 255. — Egy th. hallgató: Az U. I. T. missziós kirándulása 128. — Jakab Miklósné özv.: Siketség 34. — Fekete Lajos: Unitárius lelkészek konferenciája 232. — Deák Berta: Vajjon mi lesz a gyermekből 157. — Kővári Jakab: Női lelkészek 56. Fuvolák és harsonák hangja 267. — Lelki pásztor: Kedves Hugom 126. — Pál Tamás: Egy szép cselekedet 72. — S. Nagy László: Hol vagytok ti unltárius férfiak? 248. — Sz.-I. S.: A lelkész, mint lelki orvos 31. — Dr. Zs. K.: Mene, mene, tekel ufarszin 58.

Tüzhely mellett. Gyallay Domokos: A hitehagyott ember ármánykodása 145. — Kiss Tihamér: Egy megvalósult álom 177. — Szent-Iványi Sándor: Nőlelkészek 4, 29.

A természet világából. Dr. Ferenczy Sándor: Nyulvadászat a Székelyföldön 16. A vizözön mai szemmel nézve 47. A mi vérünk 63, 130, 159. Erdély fürdői 185. — Lőrinczy László: Mindennapi kenyerünk 44.

Nők világa. Főtitkári jelentés 13. — Ch. H. O. G. Sharpe Emilia 14. — Karácsonyfa ünnepély 13. — A diciosânmartini művész estély és nőegyleti hivek 15, 71. — Üdvözlet Plainfildből 41. — Főtitkári jelentés a körök munkásságáról 41. — A cluji Nőkszövetségének hirei 45. — A nők munkájáról beszámoló 91. — Keresztély Irma: Üdvözlet Abessiniából 149. — Templomi hangverseny 150. — Női háztartási tanfolyam 150. — Id. Gvidó Béláné: Megnyitó beszéd 179. — Jelentés a treiscaunei kör Nősz, müködéséről 224. — A treiscaunei köri Nősz. 1935 évi közgyülése 227. — Cheiai unitárius Nőksz. ünnepélye 229. — Odorheiköri Nőkszövetsége kiállitása 229. — Figyelő: Beszámoló a harmadik női gazd. és házt. tanfolyamról 251. —

Akaró: Szeptember végén 254. — Figyelő: Beszámoló a D. F. U. N. O. Sz. jub. közgyüléséről 293.

Egyleti élet és munkásság. Szent-Iványi Sándor: Javaslat téli programmunknak egészségügyi előadásokkal való kiegészitésére 19. — Dávid F. templomi ünnepély Aldean és Martinuşban 201. — A központi D. F. E. I. Kör előadása 201. — Dr. Küttel Lajos előadása 21. — A D. F. E. kulturdélutánok 21. — A D. F. E. I. Kör és Nőkszövetsége ismerkedési délutánja 21. — Presbiter: Laborfalvi kulturház 22. — Vallásos estély diciosânmartinban 23. — K. G. Bihari hirek 23. — Cserkészcsapat Clujon 23. — Szerk. üzenetek. Nyugtázás 24. — Kossuth Lajos vallásos nézetei (Kovács Kálmán előadása) 37. — Egyletünk ötvenedik évi közgyülése 53. — Nőegylet főtitkári jelentése 13, 68. — Kulturdélutánok 101. — Ifj. táncestély 102. — Az irod. társaság közgyülése 104. — Személyi hirek 104. — Egyleti élet Iaraban 193. — Lőrinczy M.: A gălăţeni nagy napok 256. A felsőfehérköri ifjusági nap 257. — Dr. Boros Györgyné: Elnöki megnyitó 285. — L. M.: Tanitói közgyülés 300. — Nagy S,: Unitárius nap a târnavai körben 305. — Ferencz József emlékünnepély Budapesten 305. — D. F. E. munkája a központban 302.

Egyházi és iskolai hirek. Egyházi Főtanács 75. — Teaestély Câmpia-Turziin 75. — Bölöni Nagy Józsefné alapitó tag 75. — Darkó Béla eljegyzése 76. — Az Unitárius Egyház főtanácsi gyülése 84. — Lelkészkör közgyülése 86. — Br. Orbán B. önképzőkör dalestélye 103. — Petroşeni egyháztárs. mozg. 105, 106. — A cluji falusi ifjuság műsoros estélye 107. — Ferencz József emlékünnepély 153. — Filep Andor kinevezése 163. — Iskolai ünnepélyek 164. — Püspöki vizsgálat a Homoródmenti egyh. községekben 172. — Pályázat az I. G. Ducai téli gazd. ig, állásra 200.

Vegyes közlemények. Pályázathirdetés a teol. akad. gyakorlati tanszékre 61. — Bajkó E.: Kovács Pál képkiállitása 10. — Az Unitárius Iratterjesztőnél beszerezhető nyomtatványok 34. — Külömbözeti vizsgálat (Burján Gy.) 49. — Középiskolai vallástanári vizsgálat 50. — Balázs F. szabadsága 50. — Fülöp Zoltán áthelyezése 50. — Az Unitárius Irod. Társaság pályázata 89. — Husvéti köszöntők. Versek. 96. — Gál Ernő és Nagy Szendi házassága 135. — Gyallay Pap Sándor és Elekes Judit eljegyzése 135. — Fülöp Zoltán áthelyezése, Fekete József nyugalomba vonulása, Péterfi Mihály kinevezése, Szerk. változás 135. — Tizesztendős érettségi találkozó 192. — Osztálytársak 25 éves találkozója 192. — Teológiai Akadémia évzáró ünnepélye 194. — Lelkészi konferencia 196. — Tájékoztató a főgimnáziumba való felvételre 197. — Unitárius istentisztelet Debrecenben 239. — Unitárius egyház vendégei 239. — Boros Sándor házasságkötése 240. — Unitárius gazdasági iskola 240. — Cluji unitárius főgimnázium tájékoztatója 240. — Az ádámosi papi állásra pá-

lyázathirdetés 254. — Alapitó tagok névsora 279. — Mereştii egyházközség felhivása 289. — Templomszentelés Aldean 283. Külföldi tanulók 284. — Nyári vallásos tanfolyam Svájcban 161. — Unitárius és szabad keresztény egyházak évi nagygyülése 161. — A londoni Channing iskola 50 éves fennállása 162. — Dr. Drummond Jakab, Dr. L. Cornish 162, — Dr. Mikó Imre: Külföldi unítáriusok 188.

Irodalom. Könyvismertetés. Szent-Iványi Sándor: Világosság felé... 18. — Simonyi György: Kovács Péter: Gyónás 18. — Gálffy Mózes: Erdő János, az erdélyi fiatalok 52. Szentmártoni Kálmán: János Zsigmond élete 73. — Benczédi Pál: Dávid Ferenc-Egylet története 260. — Gyallay Pap Sándor: Fekete kalászok 260. — Figyelő: Az unitárius népnaptárról 259. — Dr. Gál Kelemen: A kolozsvári unitárius kollégium története 199. — A nyelvtisztaságra való nevelés 237. — Dr. Lévay Lajos: Br. Orbán Balázs szülőfaluja 237. — Buday-Ortutay: Székely népballadák 298. — Dr. Lévay Lajos: Székely betlehemes játék és lakodalmi ének 298. — Benczédi Pál: Az unitárius hitelvek kifejlődése 299. — Szent-Iványi Sándor: Világosság felé... 299.

Gyászhirek. Tóth György 15. — Kisgyörgy Sándor 50. — Nagy Ferenc 50. — Bartók Endre 51. — Lőfi Ödönné Ferencz Zsuzsa 51. — Özv. Böjthe Mózesné sz. Kövér Ágnes 83. — Özv. Lukács Zsigmondné 136. — Özv. Sándor Jánosné 136. — Dr. Engel Gábor 221. — Miss Hellen Brooke Harford és Miss Florence Hill 274. — Dr. Kissolymosi özv. Gyergyay Árpádné 199. — Szabó Józsefné 200. — Ma.: Lőrinczy Géza (nekrolog) 247. — Özv. Sebe Jánosné 248. — Pap Zsigmondné 248. — Özv. Vaska Béláné 248. — Bán G. Lajos 292.

Képek. Sharpe Emilia 1. — Dr. Boros György püspök 109. — A bihori uj templom 113. — Derzsi Gábor 123. — Ifj. táncestély rendezősége 102. — Pálffy Ákos 182. — Hesdát patak partján Bors Mihály menedékháza 186. — Részlet a Retyezátból 187. — Dr. Hall Alfréd 201. — A crăciuneli unitárius templom 207. — A chenuşi templom 113. — Odorheiköri nőszöv. vezetősége 231. — Dr. Gál Kelemen 245. — A női háztartástan résztvevői az unitárius püspökkel és a vezető tanárokkal 252.

társainkat, tegyék is meg azt, mert hiszen a Dávid Ferenc Egylet csak a költségeit szeretné visszakapni. Az egylet a jelen évben is kiadta a Naptárt Ürmösi József szerkesztésében s minden reményünk megvan, hogy anyagilag is jól sikerül vállalkozása.

A központi egylet foglalkozott egy Antologia-szerü könyv kiadásával, amelyet az Unitárius Közlöny korábbi számaiban megjelent szavalásra alkalmas költeményekből és hiterősitő, valamint valláserkölcsi, nemesen szórakoztató cikkekből szándékoztunk összeállitani a falusi Dávid Ferenc egyletek közmüvelődési használatára. Sajnos, csak 45 megrendelő jelentkezett s igy a 15 ezer lei költséget jelentő összeget kivánó könyvet nem tudtuk kiadni. Mihelyt azonban megfelelő számu előfizető jelentkezik, a tervezett könyvet azonnal kiadjuk.

A Dávid Ferenc Egylet vidéki alakulatairól a következőket jelenthetem. Az egyházközségi alakulatokban a munka mindenütt folyt, ahol a hatóságok nem akadályozták. A Cristuri körben csaknem minden egyházközségben folyt régebben a közmüvelődési munka az egylet valamelyik alakulatában, a jelen évben azonban csaknem mindenütt megakadályozták a nemes munkát a csendőrök. Az odorheiui körben csak öt községben akadályozták meg az egyházközségi egyleti munkát. A többi egyhözkörökben is a legtöbb helyen zavarva, vagy zavartalanul folyt is az egyleti munka. A Târnava-, Mureş-köri, Alba de sus-köri egyházközségekben megállapitható a rendszeres egyházközségi munka. Köri megmozdulásokról csak a Mureş-köri, Târnava mica-i, a Cristur-i, Odorhei-köri egyletektől kaptunk jelentést a köri gyülésekről. Mindenik körben érdemes egyházköri közgyülések voltak, a Mureş-körben kétszer is. Örömmel értesültünk, hogy a Cristur-köri egylet Osváth Árpád ügyvédet nyerte meg elnökének, akiben az egylet buzgó és tehetséges vezető embert nyert.

Az egylet alakulatai közül még csak az ifjusági alakulatról kell megemlékezzünk. Az ifj. egylet a megindult nyomokon halad tovább, keresi azokat az utakat és módokat, amelyek segitségével hasznos, épitő, jövőt előkészitő munkát végezhet. Nagy Zoltán titkár jelentése szerint nagy gondját alkotta az ifjuságnak a Kévekötés cimü lap fönntartása, de a nehézségektől nem riadt vissza, sőt a lap megjelenési számát 800-ról 1200-ra emelték. Kiváló munka volt a Cristuri egy hétig tartó konferencia, melyen az előadásokat mindig nagyszámu közönség hallgatta. Délutánonként kirándultak a szomszédos falvakba, ahol székely népünk meleg fogadtatásban részesitette az ifjuságot s hálás volt az előadások által nyujtott élvezetért. A népnek és a tanult ifjuságnak ez a közvetlen érintkezése csak jót eredményezhet egyházi életünk szempontjából. Az ifjuság jó uton halad, mikor az egyház kebelében való szervezkedés fontosságát méltányolja és egészen helyesen, jövőbelátóan cselekszik, mikor a nép lelkével való összeforrás lehetőségeit kutatja.

Befejezésül pedig a vagyoni állásunkról való elszámolást hagytam.

Ez pedig a következő: Bevétel 61.813,50 Leu
Kiadás 63.503,— „
Tulkiadás 1.699,— Leu, amely az egylet régi pénztári készletéből nyert kiegészitést.

A bevételek részletezése:

Előfizetésekből bejött	13.252,—	Leu
Kulturdélutánok, felolvasások, adományok jövedelméből	25.193,—	„
Kiadványokból, naptár stb.	15.706,—	„
Kamatokból...	4.588,—	„
Adományból	124,—	„
	61.813,50	Leu

Kiadások:

Unitárius Közlönyre	49.231,—	Leu
Tiszteletdijakra...	5.934,—	„
Kezelési költségek	1.638,—	„
Konverziós veszteség...	6.700,—	„
	63.503,—	Leu.

Amint a számadásokból látszik, a Közlöny az előfizetőktől bejövő jövedelem alapján nem tudná magát föntartani. Éppen ezért, midőn hálás köszönetet mondunk a segélyezésért, főképpen a püspökné őméltóságának, nem tehetjük, hogy olvasóinkat ezuttal is fel ne hivjuk hátrálékaik befizetésére, az előfizetések megujitására, mert ez minden unitáriusnak, az egyes léleknek és az egyház egyetemének közös nagy és szent érdeke.

Egyetemes Lelkészköri közgyülés

1935. dec. 14-én.

Gombási János lelkész gyönyörü imájával kezdődött a gyülés, amit Pál Dénes elnök rövid, szabatos, határozott megnyitója követett. A hivatalos levelezésekből, a Lelkészkör javaslataiból s az évi jelentésekből kitünik, hogy eltekintve a szórványos hiányoktól, az évi munka általában a mai nehéz időkben megfelelő volt.

Taar Géza szines rajzban adta elő jóléti intézmények létesitésének a szükségességét. Az »Unitárius induló« c. pályázat több pályázat ellenére sem sikerülvén, azt jövőre is kitüzte (szöveg!) a Lelkészkör; a tagsági dijak felemelésének kérdését a nyári továbbképző körébe utalták. Máthé Lajos ifj. lelkész az egyházi tisztviselők fizetése arányositásának kérdésével nagy, de fontos problémát ujitott fel s azt az érzést és bizodalmat

váltotta ki, hogy az Egyház ráeszmélve a lelkészek munkájának óriási értékére, bizonyosan keresni fogja és megtalálja módját, hogy lelkészei tisztességes megélhetéséről gondoskodjék.

A pénztári jelentés elfogadtatott, valamint Sigmond József jelentése is az Unitárius Szószékről s neki a Lelkészkör köszönetet szavazott odaadó munkájáért.

Lőrinczy Dénesnek „A ma liberálizmusa" c. felolvasása a nyári továbbképző első előadása lesz, nem lévén itt idő a felolvasásra. Dr. Kiss Elek beszámolt az Egyház ujjáépitését célzó mozgalom eddigi eredményeiről s a nyári továbbképzőn e kérdést részletesen fogják tárgyalni.

A Lelkészkör tagjainak öntudatos, fenkölt és határozott szellemére van szükség, ha a nehéz időkben Egyházát nemcsak megmenteni óhajtja, hanem fejleszteni is akarja.

Reméljük és várjuk e magasztos munkát Egyházunk közérdekében. *Kk.*

Kulturdélutánok a püspöki házban. Egész hazarészünkben ismeretesek már azok a kulturdélutánok, melyeket a püspöki házban minden téli időszakban már évek óta tartanak. A jelen évadban a legelsőt december hó 6 án tartották és Liszt Ferenc emlékének volt szentelve. Ezen nagysikerü kulturdélutánon Liszt Ferencről értékes felolvasást tartott Lakatos István. Liszt dalokat énekelt M. Lévay Ilonka szinmüvésznő M. Rohonczy Mária zongora-kisérete mellett. Liszt rapszódiáját zongorán játszotta Hevesy Piroska zongoramüvésznő. „Benedictus" hegedüszólót a Koronázási miséből játszotta Pollermann Aranka hegedümüvésznő s zongorán kisérte Zsizsman Dezső orgonaművész: A müsorban résztvett szereplők mind elsőrangu müvészi előadást nyujtottak.

A D. F. Unitárius Nők Szövetsége 1935. november 20-án tartotta meg szokásos templomi hangversenyét, mely ezuttal is igen jól sikerült. Zsizsman Dezső müvészi játéka, Mestitz János cseló-számai és Bede Emil meleg baritonja nyujtott ritka élvezetet a szép számu közönségnek. Tehát ugy erkölcsileg, mint anyagilag egy jól sikerült hangversenyt könyvelhetjük el, azzal az érzéssel és gondolattal, hogy bár többször lenne alkalmunk ilyen élvezetben.

Akadémiai estély az Unitárius Teológián. Folyó év december 8-án a püspökség kollégiumi disztermében müsoros estélyt rendezett a Teol. Akadémia Igazgatósága az ifjuság közremüködésével. Énekszámokkal szerepelt az ifjuság énekkara Ütő Lajos zenetanár vezetésével. Megnyitót mondott Vári Albert dékán, kiemelve azt, hogy az elméleti ismeretnyujtás mellett fontos feladata a Teológiának ez is, hogy kimenve a nagy közönség közé, élő kapcsolatot keressen a hivekkel és belenevelje a jövendő papjait az egyházat alkotó egyének közösségének életébe. »Az unitárizmus jelentése és helye a mai életben« cimen felolvasott Dr. Kiss Elek teol. akad. tanár. A nagy, sőt óriási ismeret-

anyagot feltáró előadás mesteri módon sorakoztatta fel a tényeket és érveket anyagában szines, megoldásával és végső konkluziójában mesteri volt s élesen világitott rá az unitárizmus jelentésére. A részletes szétboncolás után hatalmas szintézisben egyesitette, csoportositotta össze vallásunk jelentését. Ady-verseket szavalt Szolga Ferenc III. t. hallgató. Az estély egyik kiemelkedő pontja Bede Emil lelkészjelölt szólóéneke volt. Amint Vári Albert dékán megnyitójában kifejezte, még fog rendezni hasonló estélyeket az Akadémia. Hisszük, hogy a lélek-utat épiteni fogja ez a megmozdulás és kiépül az a hid, mely a nagyközönség felé vezet. *Jelenvolt.*

Kévekötés-bál. A D. F. E. I. K. Egyetemes Szervezete mult év dec. 15-én jól sikerült bált rendezett az Unitárius Nők Szövetsége helyiségében. Jól esett látnunk bálunkon egyházunk vezetőit s azt az érdeklődést, melyet ügyünk, ifjusági lapunk iránt tanusitottak. A bál rendezőségét minden elismerés megilleti odaadó fáradozásáért. A „Kévekötés" egyelőre biztositva van. *Jelenvolt.*

A budapesti Dávid Ferenc Egylet vándorgyülése Debrecenben és Füzesgyarmaton. Mult év nov. 30-án este 7 órai kezdettel lélekemelő ünnep keretében rendezte meg a budapesti Dávid Ferenc Egylet debreceni vándorgyülését. Az izléses, kedves kis templom zsufolásig megtelt a hivők lelkes seregével. Darkó Béla füzesgyarmati lelkész felemelő és megható szép imája után báró dr. Daniel Gábor egyleti elnök ismertette lelkes szavakkal a Dávid Ferenc Egylet létrejöveteléi, célkitüzéseit és hivatását. Kiemelte Dávid Ferenc szellemi nagyságát, s azt a drága örökséget, amelyet mi tőle kaptunk. Az est kiemelkedő értékes előadását Kovács Kálmán gimnáziumi tanár tartotta „Kossuth Lajos és az unitárizmus" cimmel. Az előadás lényege az volt, hogy Kossuth szoros szellemi kapcsolatot tartott fenn az unitárizmus gondolatával, az unitárius vallást tartotta lelkéhez legközelebbinek. Az akkori idők unitárius embereit a legbecsületesebb embereknek ismerte, vallásunkat pedig a legelhivatottabbnak a jövőt kialakitó vallást illetőleg. Szavalat, ének- és zeneszám tette még bensőségesebbé a lélekközösségnek ezt a szép ünnepét. Kelemen Béla gondnok meleg köszönő szavaival ért véget a templomi ünnepély, amelyet az „Angol Királyné"-étteremben rendezett nagyszámu közönség részvételével társas-vacsora követett. Másnap délelőtt dr. Csiki Gábor missziós lelkész tartott magas szárnyalásu prédikációt. Majd délután 3 órakor tovább folytatódott a gyülés a szép és kedves alkotásu füzesgyarmati templomban. A hivők lelkes serege zsufolásig megtöltötte a padsorokat. Ferenc József lelkész imája után Darkó Béla helybeli lelkész melegen üdvözölte a megjelenteket s megköszönte a Dávid Ferenc Egylet áldozatos munkáját. Ezután dr. Csiki Gábor tartott értékes előadást „Templom és iskola" cimmel, kiemelve a templomlátogatás lelki szükségletének mindenekelőtti fontosságát a lélek épülése és fejlődése, valamint az iskola nevelő és tanitó hatását és hivatá-

sát, ugy nemzeti, mint vallásos szempontból. Az ottani unitárius elemi iskola két növendéke kedves szavalatát zene- és énekszám követte. A jól sikerült ünnepségért Kelemen Béla mondott köszönő beszédet. Majd este a papilak nagytermében ünnepi vacsora következett, amelynek sok melegséget nyujtott Darkó Béláné tiszteletesasszony háziasszonyi kedvességével. A hivek mindkét helyen a legnagyobb elismerés hangján fejezték ki köszönetüket és hálájukat a Dávid Ferenc Egylet megmozdulásáért és sikeréért, amit a vezetőség azzal fog viszonozni, hogy 1936. elején még nagyobb munkával és nagyobb mértékben fogja ujból megrendezni vándorgyüléseit. Szükség van erre, hogy a lelkikapcsolat, az unitárius gondolat jegyében való munkálkodás még erősebbé kovácsolja össze együvétartozásunknak hitét! A vándorgyülésre a budapesti Brassai Sámuel Ifjusági Egyesület is kiküldötte képviselőjét. *Kahlfürst Tibor.*

Karácsonyfa-ünnepély Diciosânmartinban. Diciosânmartini felekezeti iskolánk tantestülete az iskolás gyermemekek részére 1935 dec. 21-én este 6 órai kezdettel szépen sikerült karácsonyfa-ünnepélyt rendezett. Az ünnepély gyermekistentisztelettel kezdődött, amelyen felemelő, meleghangu imát mondott és közvetlen biblia-magyarázatot tartott Gvidó Béla esperes, ezzel is kiemelve a karácsonyfa-ünnepély vallásos jellegét. Ezután az iskolás gyermekek által előadott szavalatok, szindararabok és táncszámok következtek. A gazdag müsor mindnyájunk lelki gyönyörüsége mellett folyt le. Minden egyes számért dicséretet kell mondanunk a kicsi szereplőknek s hálás elismeréssel kell adóznunk Török János ig.-tanitó és Simon Anna tanitónőnek, kik nagy odaadással rendezték meg ezt az ünnepélyt. Müsor után az ajándékok kiosztása következett, melyekért hálás köszönetet kell mondanunk Diciosânmartin áldozatkész közönségének. Illesse köszönet és elismerés a Nőszövetség tagjait, kik a nemes munkában a tantestület segitségére jöttek.

Nagy Samu, s.-lelkész.

Követendő példa. Bencze Dénes, oclandi jegyző egyházi tanácsos afia nem jöhetett el a főtanácsi gyülésre, de magát ugy mentette ki, hogy a megspórolt utiköltséget, 500 leut beküldötte az egyház céljaira. A főt. és mélt. püspök ur ezt az eljárást oly magasra értékelte, hogy más egyházi tanácsos afiait is, akik a főtanácson nem voltak jelen, felhivta a kitünő példa követésére, amit lapunkban láthatjuk. Reméljük és várjuk, hogy a jó példa követőkre talál.

Egy másik jó példa. Kahlfürst Imre, kedves hitbeli afia amellett, hogy az „Unitárius Közlöny" előállitására a legelőnyösebb ajánlatot tette, bejelentette, hogy 4300 leut kitevő alapitói diját 5000 leura egésziti ki havi 50 leus befizetési részletekkel. A jó példa nem szorul dicséretre. Reméljük, nem marad követők nélkül.

A Pesti Hirlap 1935 julius 25. számában, Szentmártoni Kálmán könyvéről a következőket irja:

Pozsonyi Szentmártoni Kálmán: János Zsigmond erdélyi fejedelem élet- és jellemrajza. Szentmártoni Kálmán, egyik erdélyi főgimnázium igazgatója, szép és értékes történelmi tanulmányt tett közzé János Zsigmondról, az utolsó magyar nemzeti király fiáról s Erdély fejedelméről. A munka mélyreható forrástanulmány eredménye és nemcsak a fejedelem életrajzát nyujtja, hanem jellemzi azt a zivataros időszakot is, amelyben élt. János Zsigmond nem volt mindennapi uralkodó. Nem volt nagy hadvezér, de nyugodt, finom, mérsékletes, bölcs elme volt, aki legelőször valósitotta meg Erdélyben a vallásszabadság elvét. Ebben a vad és kegyetlen korszakban érzéke volt minden iránt, ami szép és nemes; pártolta a tudományokat s a müvészeteket. Iskolákat épittetett, azokat adományokkal látta el, támogatta az irodalmat, megengedte a hitviták tartását és nagy része volt abban, hogy egy sajátságos magyar irodalmi müfaj fejlődjék ki, az ugynevezett hitvitázó irodalom. János Zsigmond sajátos erdélyi müveltségnek a megalapitója. A köztudatban ugy szerepel, mint gyenge és jelentéktelen uralkodó, holott nem volt az. Személyének és uralmának téves megitélése főleg ellenfelének, Forgách Ferenc püspöknek elfogult és gyülölködő irásaiból származnak. »Atyjától gyenge testet, de aranylelket örökölt s megbecsülte a zászlót, melyet édesapja büszkén emelt fel a magyar nemzeti eszme s a magyar nyelv megmentésére.« Szentmártoni Kálmán könyve tudtunkkal eddig a legjobb s legkimeritőbb tanulmány, amely János Zsigmond élettörténetét tárgyalja.

Fölhivás előfizetésre. Ferenczi Sándor az énlaki rovásirásos feliratból kiindulva, megfejtette az ősszékely rovásirás titkát és gondos tanulmányát, amely kb. 4½ nyomtatott ivet tesz ki, februárius hóban ki fogja adni. Minket ez a könyv két szempontból érdekel. Egyik szempontból azért, mert éppen egyik templomunk őrizte meg a régi székely rovásos irás emlékét, a másikból pedig azért, mert székelyek vagyunk s minden érdekel, ami a multunkra vonatkozik. A könyv ára 70 leu (2 pengő) lesz, könyvárusi forgalomba nem fog kerülni. A megrendeléseket szivesen közvetitjük, s olvasóinknak figyelmét felhivjuk az érdekesnek igérkező könyvre.

Abesszíniáról.

A világ érdeklődése egy esztendő óta állandóan kelet Afrikának a Vörös-tenger körülötti területeire van irányitva. Itt van Afrikának legrégibb önálló-állama, Abesszinia, vagy más néven Etiopia (Afrika másik független állama, Liberia néger köztársaság alig 80 éve alakult.) Ez az ország nemcsak a diplomáciai és háborus viszályok miatt keltheti fel mindnyájunk érdeklődéseit, hanem földjének és lakósainak különösségei miatt is. Az ország területe kb. háromszor akkora, mint Románia. Valamikor nagyon sok tűzhányó müködött rajta, ennek most csak a nyomai láthatók a hegyek alakjában és a forró vizü forrásokban, melyek belőlük fakadnak. Abesszinia északkeleti és keleti részén, az európai államok gyarmatai felé, hirtelen emelkedő hegyek vannak, melyek elérik a 3.000 m. magasságot is. Ezek a hegyek az ország belseje felé a 4.000 métert is meghaladják, legmagasabb csúcsuk 4.620 m. Közöttük mély völgyek és terjedelmes fensikok terülnek el. Délről és északról hatalmas őserdők és járhatatlan mocsarak veszik körül, nyugatról azonban fokozatosan emelkedő, nagy kiterjedésü lapályos helyek, terraszok könnyitik meg az ország belsejébe való jutást. Az egész országot ugy kell tehát elképzelnünk, mint egy nagy sikságból kiemelkedő hegytömeget, melyek csak egyfelől, nyugatról lehet könnyen megközeliteni. Vizei sebes folyásu hegyi folyók, sok vizesés van rajtuk és kigyó-vonalban hanyarognak északnyugati és déli irányba. Viz nélkül szükölködik a keleti rész. Az ország belsejében rendkivül sok jó vizü forrás van. Több kisebb-nagyobb tava van, legnevezetesebb a 95 km. hosszu és 65 km. széles Tana-tó, ahonnan a kék Nilus, az ország legnagyobb vizgyüjtője ered. Ezenkivül sok meleg forrása is van, némelyik 70—80 foku is. Noha Abesszinia az egyenlitő közelében, a forró égöv alatt fekszik, éghajlata mérsékelt és kellemes. Ennek oka az ország magas fekvése. Mivel a magasság fokozatosan emelkedik, az éghajlat is többféle s ennek megfelelően a növény- és állatvilág is változik. 1.500 m. magasságig a forró-éghajlat uralkodik, itt nő a majomkenyérfa és a vadgyapot. Az északi tájakon a zsiráf, délen a teve, oroszlán, sakál a jellemző állat. Abesszíniának leggazdagabb s egyben legértékesebb része az 1.500—2.500 m. tengerszini magasságon huzódó terület. Itt van a kávé hazája. Az olajfa, dohány és szőllő olyan magasságon is megterem, mint a Kárpátok legmagasabb csúcsai. A mi gabonaféléinket, hüvelyes veteményeinket, burgonyát nagy bőségben termelik. De sok gyógynövény is megnő itt, aminek nagy hasznát veszik a különböző betegségek leküzdésénél. Az olajfa, akác és bambusz egész erdőségeket alkotnak. Elefánt, orszarvu, antilop, majom és nagyon sok csuszó-mászó él itt, a tenyésztett állatok közül nevezetes a szarvasmarha, juh, főleg a délkeleti részeken a ló. Strucc is él a homokos területeken, sas és fajd az erdős, hegyes vidékeken. Az ásványi kincsek

közül arany, szén, vas és kén található a hegyek között, só a sík területeken. 2.500—4.500 m. magasságban a hőmérséklet 8—10 fokra is leszáll, néha fagy is van a legmagasabb helyeken. Mikor itt az esős évszak van, a magas felföldön juliustól októberig, az alacsonyabbakon áprilistól szeptemberig, 4.300 m. magasságban havazni is szokott. Ez a terület már kevéssé termékeny, ritkás erdei vannak s a lakósság inkább állattenyésztéssel foglalkozik. Az ország lakósságának száma alig éri el a 12 milliót, az átlagos sürüség négyzetkilóméterenként 13, tehát ötször kisebb, mint Románia lakóinak sürüsége. A népesség összetétele rendkivül változatos, görög, zsidó, egyiptomi, portugál, indus, arab és néger népek keverékéből áll. A legtisztább tipus a tulajdonképeni étiop az északi részeken lakik, ezek a hamita fajhoz tartoznak (Nubia, Egyiptom lakói is ilyenek). Magas, karcsu növésü, hosszukás arcu emberek. A déli és keleti részeken sémita eredetü (arab) törzsek élnek, ezek a legharciasabbak. Néger törzsek is nagy számban telepedtek le a nyugati és déli részeken. Foglalkozásuk a földmivelés, állattenyésztés és háziipar. Nagyon izléses ezüst-, bőr-, szövő- és himzett munkákat állitanak elő. A müvészet és technika itt főleg a vallás és hadviselés szolgálatába van állitva. De a ruházkodásra és ékszerekre is nagy sulyt helyeznek. Az európai nőknél divattá vált arc- és körömfestést az abesszin nők régóta ismerik, körmeiket és foghusaikat feketére festik, testük különböző részeit tetoválják. Az abesszinek általában nagyon intelligens emberek, különösen a kereskedelemben ügyesek és ravaszok. Egyébként a férfiak lusták, főleg a nőket dolgoztatják, akik szorgalmukkal pótolják a férfiak hagyományos tunyaságát. Különösen jellemző az abesszinek vallása, ami épen olyan zavaros, mint a lakósság összetétele; a keresztény kopt valláshoz tartozik a lakósság tulnyomó része, egyházjogilag az alexandriai (egyiptomi) patriárka kormányzása alá. Alapelemeit az őskereszténytanok alkotják keverve zsidó, mohamedán és pogány vallásu szokásokkal. Szüz Mária, a szentek és amulettek tisztelete játsza a főszerepet istentiszteleteiknél. Nagyon sok ünnepük van, s ezeket szigoruan be kell tartaniok a hivőknek. Minden hónapban megünneplik a négy szombatot és vasárnapot, hasonlóképen minden hónapban négy szentnek és Jézus születésének napját (28-án). Ezekhez járul az ujév napja szeptemberben, a kereszt megtalálása, karácsony és husvét ünnepe. Legkevesebb három napig tart minden ünnep. Ilyenkor a papok diszes ruhában, ékszerekkel diszitve, énekelve és táncolva járják be az utcákat, szentképeket hordozva körül. Az ilyen körmeneteknél fontos szerepük van az arany és ezüst szálakkal gazdagon himzett selyem-napernyőknek, ezeket a képek és papok fölé tartják. A böjtölésről sem felejtkeznek el az abesszinek. Hetenként kétszer és minden évszak változásakor böjtölni kell. A kukorica-szedést szintén vallási szertartásokkal ünnepelik, ezeken csak nők vehetnek részt, a férfiak csak mint nézők szere-

pelhetnek. Ez a szertartás nagyon emlékeztet bizonyos régi pogány görög szertartásra. Keresztényeken kivül kevés számban élnek közöttük pogányok is. Mindnyájuknál azonban nagy szerepet játszik a babona és a különböző népszokások tisztelete. A papoknak igen nagy tekintélyük van; nagyon sok szerzetes és apáca él a kolostorokban, hiven őrizkedve minden ujitástól, mert ez a boszorkányság vádját vonná maga után. A gyermekek megkeresztelése zsidó és keresztény szokás szerint történik. A fiukat 16 éves korukig az anya neveli, azután a törzsfőnök udvarába kerülnek, ahol apród szolgálatot teljesitenek. A leányok otthon maradnak, megtanulják a háztartáshoz szükséges dolgokat, 14—15 éves korukban férjhez mennek. A szülők pénzt, vagy valami szarvasmarhát kapnak a vőlegénytől cserébe a lányukért. A házasságkötésnek három törvényes módja van. Az egyházi, amit csak a legelőkelőbbek tartanak be, a polgári, amikor egy bizonyos biró előtt igérik meg a házasulandó felek, hogy egymással békességben fognak élni, tiszteletben tartva a házastárs jogait, a harmadik esetben ajándéktárgyak kicserélésével nyilvánitják ki azt a szándékukat, hogy házasságra akarnak lépni. A válás gyakori közöttük. A szülők beleegyezése után az asszony elviszi a hozományát és a gyermekeit s erre a hatóságok kimondják a válást. Nehezebben megy azonban a másvilágra való költözés. Halál esetén összegyülnek a barátok és szomszédok, az asszonyok hivatásszerü jajgatásba és éneklésbe törnek ki, a halottat egy faragott faállványra fektetik, leszijjazzák, posztóval betakarják és a temetőben ugy helyezik a sirba, hogy az arca kelet felé forduljon. Ezután nagy tort tartanak, 14 nap mulva még egyet, a halál után három, majd tizenkét hónappal ismét nagy gyászlakomával emlékeznek meg az elhunytról. Az ország feje, a negus, aki korlátlan császári hatalommal uralkodik népe és a különböző törzsfőnökök felett. Sok különös és számunkra idegenszerü szokás uralkodik ebben az országban, de ugy látszik a felfogásuk egy dologban megegyezik a müvelt népek felfogásával, hogy t. i. a szabadságukat és függetlenségüket nem szivesen áldozzák fel idegen hóditóknak. *I. H. S.*

A Szabadelvü Kereszténység és Vallásszabadság Nemzetközi Társulata Arnheimben (Hollandia) 1936 julius 28.—aug. 2-i nemzetközi theologiai konferenciát rendez. A terv az, hogy összehozzon 60—70 professzort és lelkészt, hogy a szabadelvü keresztény theologia kérdéseit együttesen megtárgyalják. Erre a konferenciára Dr. Varga Béla theol. tanár is meghivást kapott egy előadás tartására a következő tárgyról: A szabadelvü kereszténység vallásos alapja. A konferenciával kapcsolatos istentiszteleteket Hall Alfréd fogja vezetni, ki egyuttal a konferencia elnöki tisztét is betölti. A meghivott tagokon kivül hallgatókat is szivesen lát a rendezőség. Előadók lesznek még Dr. Mc Lachlan (Manchester), Prof. Mulert (Kiel), Van Holk és Noardhoff (Hollandia), Dexler (Amerika), Dr. Neander (Svédország). A részletes programmot később közöljük.

Rovatvezető: IFJ. HADHÁZY SÁNDOR.

Boldog új évet kivánunk kedves olvasóinknak és munkatársainknak.

Előfizetőinkhez. Régi igazság, hogy szervezetet a lelki készség mellett csak anyagi eszközökkel lehet fenntartani. Ujitsa meg előfizetését, rendezze tagsági kötelezettségét minden olvasó és minden tag, s amellett ne feledje el az egylet első elnökének, a nagy Dr. Brassai Sámuelnek ama mondását: minden tag szerezzen még egy uj tagot az egyletnek. Ha minden tag eleget tesz eme követelményeknek, a Közlöny is abban a helyzetben lesz, hogy nagyobb terjedelemmel jelenhetik meg.

A lelkészképzés reformja. Az erdélyi ref. egyházkerület az idei, őszi közgyülésén a lelkészképzés ügyében életre való reformot léptetett életbe. A reformnak a lényege az, hogy a lelkészképzés 5 évre emeltessék fel, amelyikből 4 esztendő szorosan vett theologiai tudományokkal való foglalkozásból álljon, az ötödik esztendő pedig egészen gyakorlati irányu lelkészképzés legyen, vagyis tekintve, hogy a gyülekezetek legnagyobb száma falusi gyülekezet, ahol az életnek sokféle viszonyában meg kell állniok, lesz 3 hónapig gazdasági szakkiképzés, 3 hónapig közigazgatási tanfolyam, 3 hónapig közegészségügyi tanfolyam és 3 hónapig a falusi nép vezetésére vonatkozó egyéb ismereteknek a tanfolyamát tanitják meg. Ezt az életrevaló reformot annál nagyobb örömmel üdvözöljük, mert már nálunk is lépések történtek, hogy végzett papnövendékeink és papjaink gazdasági iskolánknál gyakorlati gazdasági ismeretek elsajátitásában részesülhessenek. Mi is már régóta felismertük, hogy népünk gazdasági ügyeinek felkarolása egyházunk legkomolyabb feladatai közé tartozik.

Szerkesztői üzenetek. A zene melléklet a két utóbbi számból technikai okokból elmaradott. A jelen számból propaganda számokat is nyomattunk, a megrendeléseket kérjük minél előbb megtenni. Egy szám ára csupán az előállitási ár: 3 lei. A jövő számhoz a közleményeket kérjük januárius hó 20-ig beküldeni. Nyugtázás jövő számban.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Benczédi Pál

Tipografia „ORIENT“ Cluj, Str. Iuliu Maniu 8.